Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
__________ dos. Zaur Məmmədov
"___" ______ 2026-cı il

Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 7008004 – Turizm və otelçilik, 7004003- Biznesin təşkili və idarə edilməsi

İxtisaslaşmanın adı: Turizm və sosial-mədəni servis, Turizm və otelçiliyin idarə edilməsi , Otelçilik

Fakültə: "İqtisadiyyat və idarəetmə"

Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: "Ekskursiya fəaliyyətinin əsasları." **(**Kafedranın "13" fevral 2026-cı il 06 saylı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

Kodu: MIF BO3.1

Tədris ili: I (2025/2026)

Semestr: II (yaz)

Tədris yükü: Cəmi:120 saat. Auditoriya saatı - 30 (15 saat mühazirə, 15 saat seminar)

Təhsilalma forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: *Məmmədova Şəfiqə Səfər qızı, i.ü.f.d., dosent.*

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a, LDU-nun 1saylı tədris binası

Məsləhət günləri və saatı: V gün: saat: 12^{00}-13^{00}

E-mail ünvanı: shafiga_mammadova@mail.ru

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. B.Bilalov. "Turizmin əsasları". Bakı, 2006.
2. N.Qafarov. "Turizminin iqtisadiyyatı". Bakı, 2012.
3. Ə.X.Cabbarov. "Turizmin iqtisadi əsasları". Baki, 2015
4. Ə.X.Cabbarov. "Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili". Bakı, 2017

Əlavə:

1. Öcal Usta. "Genel Turizm". İzmir. 2001
2. Ə.Əliyev, E.Aslanov "Beynəlxalq turizm hüququ", Bakı, 2011.
3. "Turizm fəaliyyəti haqqında"Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Bakı, 1999.
4. "Turizm və rekreasiya zonaları haqqında nümunəvi Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı. Bakı, 2008.

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün ilkin olaraq "Turizmdə marketinq və onun istiqamətləri" və "Mehmanxana və restoran personalının menecmenti" kimi fənlərin tədrisi zəruridir.

V. Korerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə paralel olaraq "Turizmin,turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası", "Turizmin təşkili və idarə edilməsi" və "Regional turizmin inkişafı və idarə edilməsi" fənləri tədris edilməlidir.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bazar iqtisadi sisteminin hazırkı inkişaf mərhələsində "Ekskursiya fəaliyyətinin əsasları" fənni ekskursiyanın mahiyyətini, onun xüsusiyyətlərini, növlərini, ekskursiyanın hazırlanmasının əsas mərhələlərini və onun keçirilməsi metodikasını, icmal və tematik ekskursiyaların əsas spesifik cəhətlərini, gəlmə və yerli turistlərə ekskursiya xidmətinin təşkili, ekskursiya müəssisələrində bu işin hazirki durumu və gələcək perespektivləri, bələdçilərin pedaqoji, psixoloji hazırlığı, müxtəlif əhali qrupları üçün ekskursiya aparılması metodunu öyrənir.

Bu fənni bitirdikdən sonra magistr ekskursiya bələdçisinə lazım olan məntiq, psixoloji hazırlıq, estetik tərbiyyə; turizm müəssisələrində müxtəlif bölgələrə ekskursiya marşurutlarının hazırlanması və keçirilməsi, ekskursiya işinin təşkili; metodiki işin təşkili, ekskursiya-ların hazırlanması və keçirilməsi mərhələləri; ekskursiya zamanı xidmət keyfiyyətinin təmin olunması üsulları; müstəqil sürətdə yeni ekskursiya mövzularının hazırlanması, istifadə olunan ekskursiya mövzularının təkmilləşdirilməsi və s.mənimsəyir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandıra bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.
Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görüləcəkdir.

X.Təqvim mövzu planı:

Mühazirə 15 saat, məşğələ 15 saat, **Cəmi 30 saat**.

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	O cümlədən		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	**Mövzu № 1:** Ekskursiyalar və onların təşkili xüsusiyyətləri **Plan:** 1. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri 2. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri 3. Ekskursiyaların təsnifatı 4. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri **Mənbə:** [1,2,3,4]	2	2	
2.	**Mövzu № 2:** Ekskursiya - dərketmə və pedaqoji proses kimi **Plan:** 1. Pedaqoji fəaliyyət kimi ekskursiyanın əhəmiyyəti 2. Pedaqoji proses zamanı ekskursiya rəhbəri və xüsusiyyətləri 3. Ekskursiyalar zamanı istifadə olunan metodlar 4. Ekskursiyada psixologiya və məntiqlilik **Mənbə:** [1,2,3,4]	2	2	
3.	**Mövzu № 3:** Ekskursiyaya hazırlıq işinin təşkili **Plan:** 1. Ekskursiyaya hazırlıq işininin təşkili qaydaları. 2. Ekskursiya mövzusunun seçilməsi və məqsədin müəyyən edilməsi Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi	4	4	

	3. Ekskursiya marşurutlarının tərtib olunması 4. Təbiətşünaslıq və sənətşünaslıq ekskursiyalarının təşkili və keçiril-məsi mexanizmi **Mənbə:** [1.2.3,4]			
4.	**Mövzu № 4:** Ekskursiya fəaliyyətində menecer işinin təşkili **Plan:** 1. Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri 2. Ekskursiya rəhbərində şəxsi keyfiyyət amilləri və peşəkarlıq meyarları 3. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyəti 4. Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi 5. İcmal və tematik ekskursiyaların təşkili 6. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət **Mənbə:** [1,2,3,4]	4	4	
5.	**Mövzu № 5:** Turist – ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılması **Plan:** 1. Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilati sturukturu 2. Turist-ekskursiya xidmətləri göstərilməsində ümumi tələblər 3. Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər 4. Azərbaycan Respublikasında bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılığın verilməsi haqqında qaydalar **Mənbə:** [1,2,3,4]	3	3	
	Cəmi:	**15 saat**	**15 saat**	

XI. Fənn üzrə tələblər: Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr "Ekskursiya fəaliyyətinin əsasları" kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn üzrə tədris olunan mövzularla bağlı fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdırlar. Fənnin əsas məqsədi magistrantların ekskursiya fəaliyyəti sahəsində bilik və bacarıq səviyyələrinin metodiki baxımdan inkişaf etdirməkdən ibarətdir.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

-mühazirə, seminar

-təqdimat və müzakirə

-debat

-müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Kursu uğurla tamamlayan tələbələr sonda aşağıdakı bacarıqlara yiyələnəcəklər:

- Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətlərini;
- Ekskursiyada psixologiya və məntiqlilik;

- Ekskursiya marşurutlarının tərtib olunmasını;
- Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyətini;
- Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilati sturukturu

XIV: Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV: Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
2. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri
3. Ekskursiyaların təsnifatı
4. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
5. Pedaqoji fəaliyyət kimi ekskursiyanın əhəmiyyəti
6. Pedaqoji proses zamanı ekskursiya rəhbəri və xüsusiyyətləri
7. Ekskursiyalar zamanı istifadə olunan metodlar
8. Ekskursiyada psixologiya və məntiqlilik
9. Ekskursiyaya hazırlıq işininin təşkili qaydaları.
10. Ekskursiya mövzusunun seçilməsi və məqsədin müəyyən edilməsi

II Kollokvium sualları

1. Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi
2. Ekskursiya marşurutlarının tərtib olunması
3. Təbiətşünaslıq və sənətşünaslıq ekskursiyalarının təşkili və keçiril-məsi mexanizmi
4. Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri
5. Ekskursiya rəhbərində şəxsi keyfiyyət amilləri və peşəkarlıq meyar-ları
6. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyəti
7. Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi
8. İcmal və tematik ekskursiyaların təşkili
9. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət
10. Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər

XVI. İmtahan sualları:

1. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
2. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri
3. Ekskursiyaların təsnifatı
4. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
5. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
6. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri
7. Ekskursiyaların təsnifatı
8. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
9. Ekskursiya və onun tarixi inkişaf mərhələləri
10. Ekskursiyanın sosial - iqtisadi mahiyyəti və xüsusiyyətləri

11. Ekskursiyaların təsnifatı
12. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
13. Ekskursiya rəhbərinin xüsusiyyətləri
14. Ekskursiya rəhbərində şəxsi keyfiyyət amilləri və peşəkarlıq meyar-ları
15. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası və nitq qabiliyyəti
16. Turizm müəssisələrində ekskursiya bələdçisinin seçim prosesi
17. İcmal və tematik ekskursiyaların təşkili
18. Ekskursiya işində qrupların idarə olunması və ünsiyyət
19. Turist-ekskursiya xidmətlərinin sertifikatlaşdırılmasının təşkilati sturukturu
20. Turist-ekskursiya xidmətləri göstərilməsində ümumi tələblər
21. Turistlərin və ekskursantların təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dair tələblər
22. Azərbaycan Respublikasında bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılığın verilməsi haqqında qaydalar

"Ekskursiya fəaliyyətinin əsasları" fənninin sillabusu 7008004 – Turizm və otelçilik, 7004003- Biznesin təşkili və idarə edilməsi ixtisaslarının Turizm və sosial-mədəni servis, Turizm və otelçiliyin idarə edilməsi, Otelçilik ixtisaslaşmaları üzrə tədris planı, təhsil proqramı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.
Sillabus **"İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"** kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir **(13.02.2026-cı il, protokol № 6).**

Kafedra müdiri v. i. e: **dos. G.T. Əliyeva**

Fənn müəllimi: **dos. Ş. S. Məmmədova**